

Carpathian region are analyzed; the ways of modernization the economic potential of the Carpathian region are proposed. The purpose of the article is to propose the ways of modernizing of the Carpathian region economic potential. To achieve the goal in the article it has been used general scientific methods such as analysis and synthesis, induction and deduction, analogy and modeling, as well as other methods. The study has found that the formation and effective usage of the economic potential of the region is affected by a number of factors. These factors are set of causes which determine the specifics of the development and use of the resource base in the Carpathian region, the quantitative and qualitative characteristics of the economic activities that affect the volume and direction of economic activity, determination of priorities and they are the practical tool for solving economic tasks. For instance, the main external factors in the formation and development of the economic potential of the Carpathian region include political, legal, economic, social, technological and other forces of the influence of external systems that limit or stimulate its functioning. Internal factors include the ability to accumulate, consolidate and use the information; the level of technological development of production; social conditions of the population; the level of education in the region and the like. During the modernization of the economic potential of the Carpathian region these factors should be taken into account. Consequently, this study can be used by the authorities in the Carpathian region during the formation of its economic potential. Directions for further research can be developed to improve the economic potential of the Carpathian region. This study is original because it is the result of the author's work.

Key words: economic potential, Carpathian region, strategic management.

Стаття надійшла до редколегії
11.05.2017 р.

УДК 911.3

Юлія Перегуда

Соціально-економічна нерівність населення крізь призму урбанізаційних процесів у Столичному макрорайоні України

У сучасних умовах зростає необхідність висвітлення соціально-економічної нерівності населення з процесами урбанізації в межах Столичного макрорайону України. Мета статті – дослідження соціально-економічної нерівності населення, а саме окреслення особливостей для формування середнього класу, які поєднуються з урбанізаційними процесами в межах Столичного макрорайону України. Досліджено та картографовано за показниками «щільність» і «чисельність» наявного населення в регіоні. За допомогою статистичних показників можливо наочно простежувати специфіку середнього класу та привести дані, які існують на певному етапі розвитку суспільства й у межах територіальних одиниць. Констатовано, що запровадження регіональної політики із врахуванням урбанізаційних процесів має включати всі складові елементи, що впливають на формування середнього класу.

Ключові слова: середній клас, регіональний аналіз, соціально-економічна нерівність, регіональна політика, урбанізація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження соціально-економічної нерівності варто розглядати через регіональний вимір у поєднанні з процесами урбанізації. З огляду на це суспільно-географічне дослідження визначення середнього класу в межах окресленої території, а саме Столичного макрорайону України, є актуальним. Розвиток середнього класу має розглядатися під час формування регіональної політики регіону та виступати ключовим критерієм для реформ як соціального, так і економічного характеру. Крім того, актуальність обраної тематики також зумовлена тим, що за допомогою досліджень регіонального характеру можливо отримати наукові дані, які можуть бути використані у виборі шляху розвитку середнього класу з подальшим його становленням. Формування середнього класу зумовлено його значенням у підвищенні рівня життя населення, зменшенні майнового розшарування в межах певної територіальної одиниці.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питанням нерівності населення та дослідження процесів урбанізації в регіоні тією чи іншою мірою приділяли увагу такі вчені, як М. Абакумова,

О. Безлюбченко, Д. Богиня, Ж. Волгіна, Є Воробйова, І. Гукалова, А. Колот, Е. Лібанова, В. Майєра, В. Мандибура, С. Мельник, Т. Новікова, Г. Осовий, Р. Подаванова, О. Разумов, Ю. Саєнко, Г. Тарасенко, Н. Харченко Г. Чепурко, П. Шевчук та ін. Однак проблеми нерівності населення й вивчення процесів урбанізаційних процесів у регіоні потребує актуалізації та більш глибокого вивчення.

Формулювання мети й завдання статті. Мета роботи – дослідження соціально-економічної нерівності населення, а саме окреслення особливостей для формування середнього класу, які поєднуються з урбанізаційними процесами в межах Столичного макрорайону України. Завданнями, що сприяють досягненню мети та передбачені до виконання, є характеристика щільності й чисельності наявного населення, виявлення найбільш урбанізованих районів у межах Столичного макрорайону України; виявити проблемні питання формування середнього класу в регіоні; сформулювати орієнтири в регіональній політиці, які передбачатимуть розвиток середнього класу в умовах сучасного розвитку.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Складність дослідження економічної нерівності населення в регіоні пояснюється неоднозначністю розвитку та неможливістю застосування методик, особливо в середньостроковому аспекті. Аналізуючи наукові матеріали, доцільно відзначити, що процес урбанізації передбачає утворення як стимуляційних, так і негативних факторів впливу в межах регіону. Звичайно, що значна концентрація трудових ресурсів у поєднанні з економічними, що включає фінансові, ресурси створює умови для повноцінного розвитку підприємництва, що має вплив на економіку міста в цілому. На сьогодні актуальний розвиток середнього класу на основі показників рівня життя населення регіону, з погляду найшвидшого досягнення поставлених регіональних цілей першочергово покращення рівня життя населення.

Ураховуючи наукову позицію О. В. Рєвнівцевої, доцільно відзначити, що специфічні умови розвитку окремих областей України є дуже різноманітними (як за природними, так і за демографічними, економічними, соціальними, екологічним потенціалом) [14, с. 58].

Історично склалося, що Україна заселена нерівномірно. Найбільша кількість населення (понад 3–4 млн осіб) проживає в столичному регіоні – Київській області (разом із Києвом). За щільністю населення окремі території України також істотно різняться. Найбільш заселена Донецька область (174 особи на 1 км²), найменше – Чернігівська (33 особи на 1 км²) [3, с. 10]. На основі даних статистичних бюлетенів Державної служби статистика та головних управлінь статистики в межах Столичного макрорайону України у вигляді таблиці представимо показники щільності й чисельності наявного населення в містах обласного значення та районах для висвітлення урбанізаційних процесів у регіоні (таб.1).

Таблиця 1

Щільності та чисельність наявного населення в Столичному макрорайоні України*

Регіон Район	Територія, км ²	Щільність населення, осіб на 1 км ²	Чисельність наявного населення, тис. осіб		
			усього	міське	сільське
Чернігівська область	31 903	33	1045,0	675,3	369,7
Київська область	28 131	61,2	1726,5	1067,0	659,5
Житомирська область	29 827	41,8	1247,5	733,6	513,9

*Узагальнено та систематизовано за статистичними даними [6;7;8].

Зі статистичних даних доцільно відзначити, що найбільшу щільність населення (осіб на 1 км²) простежено в Київській області, а частка чисельності міського населення – 1067,0 тис. осіб, що є високим показником, порівняно з іншими областями макрорайону.

Урбанізація, за визначенням Е. Б. Алаєва, – це «соціально-економічний процес, виражений у зростанні міських поселень, концентруванні населення в них та особливо у великих містах, у

поширенні міського способу життя на всю сітку поселень, який є відображенням глибоко структурних зрушень в економіці й соціальному житті, які відбуваються в сучасний період» [1, с. 205].

Як зазначає І. В. Гукалова та Н. В. Омельченко, із погляду соціальної географії дослідження урбанізаційних процесів передбачає вивчення конкретних результатів процесу, у т. ч. міської системи розселення, місцевої специфіки прояву урбанізаційних тенденцій у тих або інших країнах і регіонах [5]. Ураховуючи думку науковців, можна сказати, що урбанізація впливає на всі сфери суспільства в межах територіальної одиниці. Цей процес потребує злагоджених дій та уваги з боку як суспільства, так і держави для створення всіх необхідних умов для розвитку середнього класу зі зменшенням процесу поляризації доходів і розшаруванням суспільства.

Розвиток урбанізації передбачає створення потреб нового характеру в товарах та послугах, інфраструктурі, зайнятості та, відповідно, має ризики для економічної безпеки держави й регіонів [10]. Необхідним складником для суспільного розвитку України є зміцнення засад правової, демократичної, соціальної держави та громадянського суспільства. Процес у цьому напрямі тісно пов'язаний з адміністративно-територіальною реформою на території нашої країни. По-перше, урбанізація повинна передбачати певну модель управління, а по-друге, функції управлінського спрямування мають створювати умови для уникнення всіх можливих ризиків у межах певного регіону. Відмінність у розвитку регіонів України відображається через усі сфери життя суспільства, починаючи від економічних складників, до врахування самоідентифікації особистості до середнього класу.

Деякі автори вважають за доцільне зупинитися на виділенні середнього класу на основі самоідентифікації [15, с. 34-40]. Водночас указана наукова позиція містить соціальну складову, що може бути використана з позиції суспільної географії, тому що середній клас слід віднести до предмету вивчення не тільки соціології чи економіки, але й суспільної географії.

Згідно з даними статистичних бюлетенів Державної служби статистика та головних управлінь статистики в межах Столичного макрорайону України, за даними вибіркового опитування домогосподарств, у 2015 р. проведено аналіз та систематизовано дані [6; 7; 8].

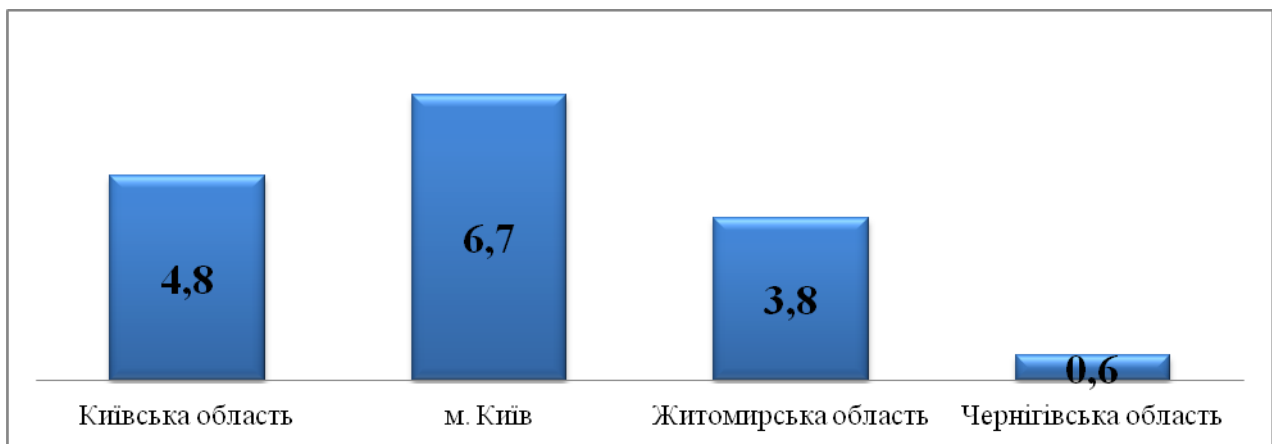

Рис. 1. Розподіл домогосподарств, які, за оцінкою матеріального добробуту, відносять себе до представників середнього класу у 2015 р.; % (за статистичними даними [6;7;8]).

Систематизація статистичних даних дала змогу виявити, що частка домогосподарств, які, за оцінкою матеріального добробуту, відносять себе до представників середнього класу, є найбільш значною в місті Києві та Київській області, у Житомирській області цей критерій має високе значення, що може засвідчувати високу самооцінку опитаних домогосподарств добробуту, як матеріального показника в межах області, водночас Чернігівська область має досить низький показник, що й утворює значний розрив соціально-економічної нерівності в Столичному макрорайоні. Державний комітет статистики України проводить щорічні опитування членів домогосподарств щодо рівня їхньої матеріальної забезпеченості. З офіційних даних можна відзначити, що Житомирська область, порівняно з іншими регіонами, займає середнє місце. На рис. 2 представлено чисельність і рівень урбанізації за міськими та районними центрами зайнятості у 2015 р. у межах Столичного макрорайону України.

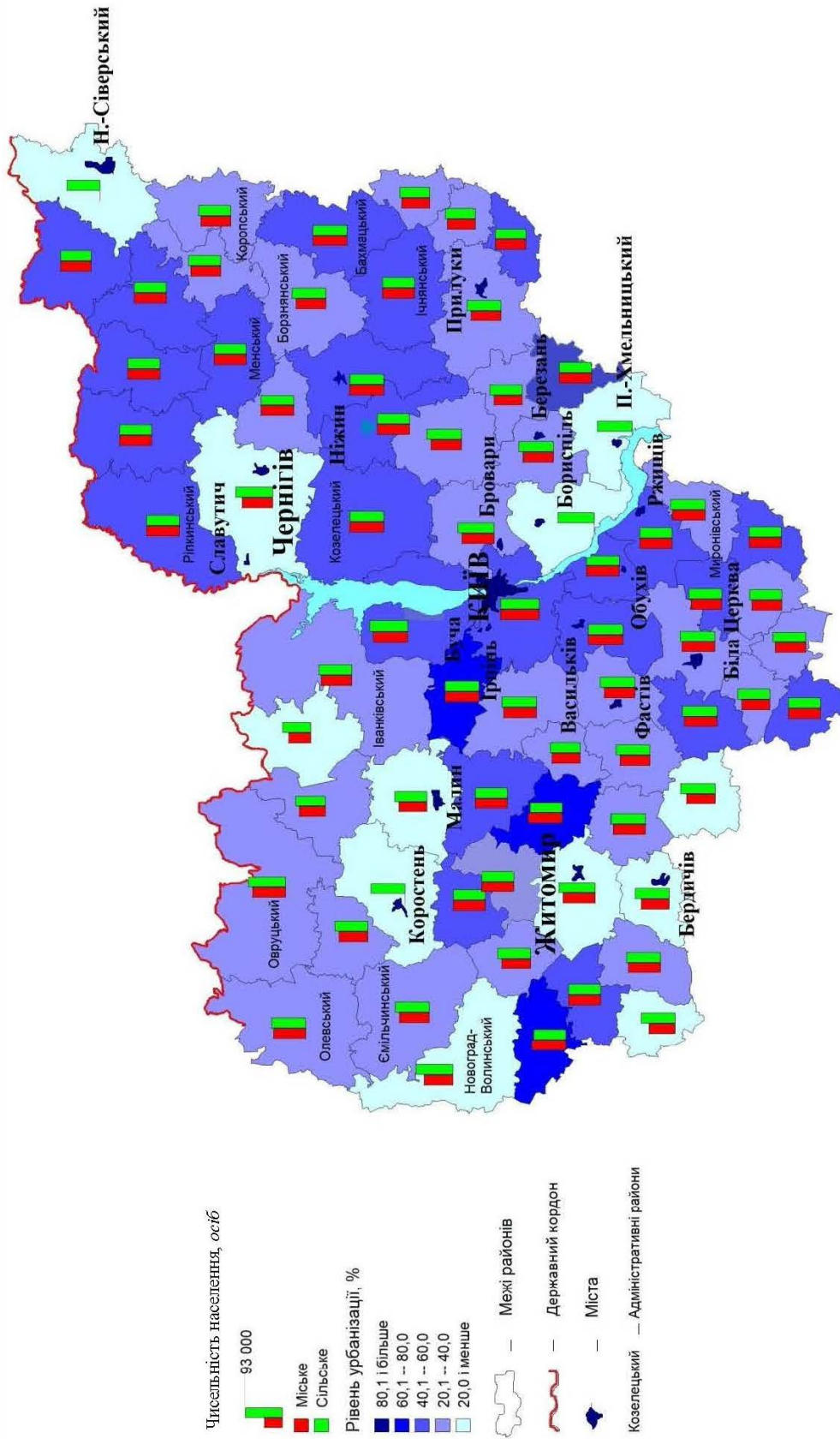

Рис. 2. Чисельність та рівень урбанізації за міськими й районними центрами зайнятості у 2015 р. в межах Сталічного макрорайону України

На основі картографування даних можна відзначити, що найвищий рівень урбанізації у відсотковому співвідношенні простежено в м. Києві, у той час як у Київській області – за регіонами, а саме Бориспільський та Переяслав-Хмельницький мають низькі показники урбанізації. У Житомирській області спостерігаємо найбільшу кількість найменш урбанізованих районів, а саме: Новоград-Волинський, Коростенський, Малинський, Житомирський, Бердичівський, Ружинський, у той же час у Чернігівській області районів із рівнем урбанізації менше 20 % лише два, – Чернігівський і Новгород-Сіверський.

За допомогою статистичних показників можливо наочно простежити специфіку середнього класу та привести дані, які існують на певному етапі розвитку суспільства та в межах територіальних одиниць. Формування середнього класу – це процес, опосередкований функціонуванням економіки й розвиненістю соціальних структур суспільства. Середній клас як важливий стабілізаційний компонент соціальної системи виступає об'єктом дії у результаті функціонування економіки, трансформаційних процесів, формування інститутів суспільства. Середній клас розглядаємо через сукупність ресурсів, якими володіє особа, а також урахувуючи навички й уміння, що використовуються ними для задоволення не лише власних потреб, а й для розбудови громадянського суспільства та поліпшення соціально-економічної ситуації в країні [12, с. 157]. У даному випадку термін «середній клас» трактуємо як механізм упорядкування суспільних відносин у поєднанні з процесами, які спрямовані на зміни в суспільстві. З іншого боку, таку позицію не можна вважати визначенням поняття, оскільки це більшою мірою особливості, які частково розкривають змістову суть цієї категорії.

Згідно з дослідженням О. М. Ціхановської, при територіальному розміщенні використовують два показники – регіональне представництво та тип населеного пункту. Дослідження свідчать, що представники середнього класу в сільській місцевості становлять 17,5 %. За результатами досліджень бачимо, що у великих містах наявність середнього класу у разі перевищує його кількість у малих містах і селах (можливо, це пояснюється тим, що молоді з малих міст і сіл важче вступити та закінчити ВНЗ), представники середнього класу переважно живуть у великих містах – 22 % (100 – 500 тис.), у містах до 50 тис. жителів – 20,5 %, у селах – 17,5 % [16, с. 140].

Варто зазначити, що економічна нерівність із позиції суспільної географії розглядається як явище, що поширюється в межах окремих територіальних суспільних систем, а саме територій, регіонів, субрегіонів, країн. Територіальні суспільні системи являють собою просторово локалізовану частину людського суспільства, у якій у взаємодії поєднуються всі сфери життєдіяльності людей та створюються умови життя [9, с. 240]. Соціальна нерівність має територіальну (місто-село) та регіональну (центр – периферія) специфіки [11].

Урбанізаційні процеси в межах досліджуваного регіону, які впливають на показники соціально-економічної нерівності регіону, за допомогою методологічної бази прийомів окреслюють проблемні аспекти для формування середнього класу, що дає змогу виявити основні просторово-часові особливості та закономірності поширення бідності, поповнює знання про територіальну організацію суспільного життя суспільства. Тлумачення соціально-економічної нерівності може враховувати елементи, які певною мірою впливають на низький рівень доходів і витрат, і як неможливість підтримування бажаних життєвих стандартів, і як визначення самосвідомості в соціумі. Проблема розвитку в Україні середнього класу потребує системного підходу для врахування не лише економічних, соціальних та правових механізмів, але й психологічних аспектів, потребує розгляду в широкому гуманітарному контексті як явище, що обмежує свободу людини.

Основне завдання середнього класу – забезпечення економічної, соціальної й політичної стабільності в країні. Саме тому формування середнього класу в суспільстві можна розглядати як вагомий критерій ефективності реформ, що характеризує міцність усієї системи економічних, соціальних і політичних інститутів [2, с. 353]. Слід наголосити, що правове регулювання середнього класу потребує науково обґрунтованого вдосконалення, що має привести до створення цілісної системи правових норм, які б належно забезпечували формування середнього класу та збільшення ролі його представників на теренах нашої країни.

М. Д. Пістун наголошує на тому, що територіальні відмінності – це специфічний невичерпний ресурс в інтегральному потенціалі України, ефективність якого забезпечується науково обґрунтованим його використанням, адже територія – це не тільки полігон для розвитку й

розміщення продуктивних сил, а й середовище життєдіяльності людей. Доцільно наголосити, що регіональна політика в кожному регіоні має забезпечувати розвиток і створення сприятливих умов для успішного функціонування господарських об'єктів та проживання населення й розвитку ринкових відносин [13, с. 117]. Отже, для продуктивної регіональної політики повинна бути розроблена довгострокова стратегія, у яку буде включено програми регіонального характеру соціально-економічного розвитку окремих територіальних одиниць, що матимуть повний спектр дій для виконання найбільш важливих завдань на конкретній території, як подолання бідності та створення потужних умов для розвитку середнього класу не лише в містах, а й перенесення й усвідомлення важливості розвитку сільських місцевостей та депресивних територій району.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ефективна державна політика, націлена на досягнення високого життєвого рівня населення, може бути реалізована при врахуванні комплексу чинників соціально-економічного характеру, із застосуванням максимально репрезентативної системи показників оцінки продуктивності зайнятості та рівня життя населення, виходячи з показників урбанізованості території [4, с. 112–113]. Сам процес урбанізації має як негативні, так і позитивні наслідки, особливо для розвитку середнього класу й зменшення соціально-економічної нерівності в межах певної території. Середній клас є основою для розвитку державності та закріплення усталених принципів, які діють на територіях країн Європейського континенту. Завдяки продуктивній політиці, спрямованій на створення бази для розвитку середнього класу, можливо буде зменшити розрив між багатими й бідними в межах території та надати стимул для розбудови елементів інфраструктури та економіки на цій території, виходячи з основ для формування середнього класу. Отже, вагомість запровадження регіональної політики з урахуванням має включати всі складові елементи, а особливо специфіку урбанізації території, що впливатиме на формування середнього класу.

Джерела та література

1. Алаев Э. Б. Социально-экономическая география : понятийно-терминологический словарь / Э. Б. Алаев. – Москва : Мысль, 1983. – 350 с.
2. Александрова О. С. Середній клас як фактор забезпечення стабільності в сучасній Україні / О. С. Александрова // Гілея. Науковий вісник : зб. наук. праць. – Київ, 2011. – Вип. 44 (№ 2). – С. 350–357.
3. Безлюбченко О. С. Урбаністика : навч. посіб. / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2013. – 273 с.
4. Брич, Василь Ярославович. Трансформація ринку праці та її вплив на рівень життя населення : дис... д-ра екон. наук : 08.09.01 / Брич Василь Ярославович ; Тернопільська академія нар. госп-ва. – Тернопіль, [2005]. – 471 с.
5. Гукалова І. В. Категорія «урбанізація» у понятійній площині соціальної географії та інших наук / І. В. Гукалова, Н. В. Омельченко // Вісник Одеського національного університету. – Серія : Географічні та геологічні науки. – 2015. – Т. 20. – Вип. 2. – С. 96–108.
6. Головне управління статистики у Київській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kievobl.ukrstat.gov.ua>
7. Головне управління статистики у Чернігівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chernigivstat.gov.ua/>
8. Головне управління статистики Житомирської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>
9. Добренёв В. И. Социология : в 3. т. – Т. 2 : Социальная стратификация и мобильность / В. И. Добренёв, А. И. Кравченко. – Москва : ИНФРА-М, 2000. – 536 с.
10. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ – Київ : НІСД, 2015. – 92 с.
11. Заробітна плата в Україні: стан і перспективи реформування: аналітична доп. Центру ім. О. Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2005. – № 1 (61). – С. 2–18.
12. Махмудов Х. З. Проблеми бідності населення України та шляхи їх розв'язання / Х. З. Махмудов, О. А. Бурлака О.А., О. П. Бурлака [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/157.pdf>.
13. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії : навч. посіб. / М. Д. Пістун. – Київ : Вища шк., 1996. – 231 с.
14. Рєвнівцева О. В. Рівень життя населення регіону: оцінка та прогноз (на прикладі Житомирської області) : дис. ... канд. екон. наук : 08.09.01 / О. В. Рєвнівцева ; Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України. – Київ, 2006. – 267 с.

15. Хахулина Л. Субъективный средний класс: доходы, материальное положение, ценностные ориентации / Л. Хахулина // Экономические и социальные перемены: мониторинг общественного мнения. – 1999. – № 5. – С. 34–40.
16. Ціхановська, Олена Михайлівна. Формування соціально-економічних передумов розвитку сільських територій : дис... . канд. екон. наук : 08.07.02 / Ціхановська Олена Михайлівна ; Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН. – Київ, 2006. – 197 с.

References

1. Alaev Э. В. Sotsyalno-ekonomicheskaja heografija : Poniatyino-termynolohicheski slovar / Э. В. Alaev. – М. : Мысль, 1983. – 350 с.
2. Aleksandrova O.S. Serednii klas yak faktor zabezpechennia stabilnosti v suchasni Ukraini // Hileia. Nauk. visnyk: zbirnyk nauk. prats. – К., 2011. – Vyp. 44 (№ 2). – S. 350–357.
3. Bezliubchenko O. S. Urbanistyka: navch. posibnyk / O. S. Bezliubchenko, O. V. Zavalnyi ; Khark. nats. akad. misk. hosp-va. – Kh. : KhNAMH, 2013. – 273 s.
4. Brych, Vasyl Yaroslavovych. Transformatsiia rynku pratsi ta yii vplyv na riven zhyttia naselennia : dys... d-ra ekon. nauk: 08.09.01 / Brych Vasyl Yaroslavovych ; Ternopil'ska akademiia narodnoho hospodarstva. – [T.], [2005]. – 471 s.
5. Hukalova I. V. Kategoria «urbanizatsiia» u poniatiinii ploshchyni sotsialnoi heografii ta inshykh nauk / I. V. Hukalova, N. V. Omelchenko // Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriia : Heografichni ta heolohichni nauky. – 2015. – T. 20, Vyp. 2. – S. 96–108.
6. Holovne upravlinnia statystyky u Kyivskii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://kievobl.ukrstat.gov.ua>
7. Holovne upravlinnia statystyky u Chernihivskii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.chernigivstat.gov.ua/>
8. Holovne upravlinnia statystyky Zhytomyrskoi oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>
9. Dobrenkov V. Y. Sotsyolohiia: v 3. 2 tom. Sotsyalnaia stratyfikatsiia y mobyl'nost / V. Y. Dobrenkov, A. Y. Kravchenko. – М. : YNFRA-M, 2000. – 536 s.
10. Ekonomika rehioniv u 2015 rotsi : novi realii i mozhlyvosti v umovakh zapochatkovanykh reform – К. : NISD, 2015. – 92 s.
11. Zarobitna plata v Ukraini: stan i perspektyvy reformuvannia (Analitychna dopovid Tsentru im. O. Razumkova) // Natsionalna bezpeka i oborona. – 2005. – № 1 (61). – S. 2–18.
12. Makhmudov Kh. Z. Problemy bidnosti naselennia Ukrainy ta shliakhy yikh rozv'iazannia / Kh. Z. Makhmudov, O. A. Burlaka O. A., O. P. Burlaka [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/157.pdf>
13. Pistun M. D. Osnovy teorii suspilnoi heografii : Navch. Posibnyk / M. D. pistun. – К. : Vyshcha shk., 1996. – 231 s.
14. Rievniitseva O. V. Riven zhyttia naselennia rehionu: otsinka ta prohoz (na prykladi Zhytomyrskoi oblasti) : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.09.01 / O. V. Rievniitseva //; In-t demografii ta sots. doslidzh. NAN Ukrainy. – К., 2006. – 267 s.
15. Khakhulya L. Sub'ektyvnyi srednyi klass: dokhody, materyalnoe polozhenye, tsennostnye oryentatsyy / L. Khakhulya // Ekonomicheskyye y sotsyalnye peremenny: monytorynh obshchestvennoho mneniia. 1999. № 5. S. 34–40.
16. Tsikhanovska, Olena Mykhailivna. Formuvannia sotsialno-ekonomichnykh peredumov rozvytku sil'skykh terytorii: dys... kand. ekon. Nauk : 08.07.02 / Tsikhanovska Olena Mykhailivna ; Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky» UAAN. – К., 2006. – 197 s.

Перегада Юлія. Соціально-економічне нерівність населення через призму урбанізаційних процесів в Столичному макрорайоні України. В сучасних умовах зростає необхідність освітлення соціально-економічного нерівності населення з процесами урбанізації в межах Столичного макрорайона України. Мета статті – дослідження соціально-економічного нерівності населення, а саме визначення особливостей для формування середнього класу, які поєднуються з урбанізаційними процесами в межах Столичного макрорайона України. Досліджені та картографовані за показателями густоти та чисельності населення в регіоні. З допомогою статистических показателів можливо наочно прослідкувати специфіку середнього класу та привести дані, які існують на визначеному етапі розвитку суспільства та в межах територіальних одиниць. Констатовано, що введення регіональної політики з урахуванням урбанізаційних процесів повинно включати всі складові елементи, які впливають на формування середнього класу.

Ключевые слова: средний класс, региональный анализ, социально-экономическое неравенство, региональная политика, урбанизация.

Pereguda Julia. Socioeconomic Inequality in Terms of Population Urbanization Processes in Capital Macrodistrict of Ukraine. In modern conditions the necessity for coverage of socioeconomic inequality of population urbanization within Capital macrodistrict of Ukraine increases. The aim of the article is to study the socioeconomic inequality of the population, namely to define the features for a middle class that are combined with the help of urbanization processes within the Capital macrodistrict of Ukraine. Due to the indicators the density and population of the region have been studied and mapped. Due to the statistical indicators it is clearly possible to follow the specific class and provide data that exist at a certain stage of development of society and within the territorial units. Trends of increasingly uneven income and territories on which they live is a common problem of world economy, connected with the existing organization of market economy on a «center-periphery» principle. The development of the middle class should be considered in the formation of regional policy in the region and act as a key criterion for reform as a social and economic nature. The formation of the middle class deals with its importance in increasing living standards, reducing stratification within a certain territorial unit. It has been noted that with productive policies aimed at creating a framework for the development of the middle class, it will be possible to reduce the gap between rich and poor within the territory and provide an incentive for the development of infrastructure and economy in the territory based on the fundamentals for the formation of the middle class. It has been stated that the implementation of regional policy with regard to urbanization processes should include all the components that affect the formation of the middle class.

Key words: middle class, regional analysis, socioeconomic inequality, regional policy, urbanization.

Стаття надійшла до редколегії
18.06.2017 р.

УДК 911.3

Богдан Семенко

Просторові особливості зовнішньоекономічної діяльності Київської області

Досліджено структуру зовнішньої торгівлі товарами та послугами Київської області. Охарактеризовано негативні риси від'ємного зовнішньоторговельного обороту області. Сформовано основні кроки для подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності області. Окреслено проблемні групи товарів, які імпортується в надзвичайно великих кількостях у регіон, що становить певну економічну загрозу для регіону. Ця характеристика основних груп товарів, до яких потрібне проведення першочергового імпортозаміщення. Розкрито особливості територіальної структури експорту товарів Київської області. Проаналізовано територіальну структуру імпорту товарів Київської області. Проведено оцінку показників імпорту та експорту товарів і послуг у регіоні. Обґрунтовано низку заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств регіону. Охарактеризовано проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності Київської області.

Ключові слова: імпорт, експорт, торговельне сальдо, зовнішньоекономічна діяльність, торговельний баланс, зовнішньоторговельний оборот, інвестиції.

Постановка наукової проблеми та її значення. Процес поширення міжнародних зв'язків на регіональний рівень – один із проявів «горизонталізації» міжнародних економічних відносин, коли країни все більше починають взаємодіяти не лише своїми центрами, а й периферією. Тому особливе місце займає зовнішньоекономічна діяльність регіонів. В умовах, коли все більша частина економічного навантаження припадає на регіони, саме від наявності тісних зовнішньоекономічних зв'язків у регіонів залежать стан виробництва, рівень технічної оснащеності основних фондів підприємств, можливості структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних й економічних проблем регіону. Інтеграція економіки регіону в систему світових господарських процесів позитивно впливає на розвиток регіону, сприяє раціональному використанню природних ресурсів, ліквідації

© Семенко Б., 2017